

University of Groningen

Een omstreden eiland

van der Ven, F. A. J.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1993

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

van der Ven, F. A. J. (1993). *Een omstreden eiland: De eigendom van het eiland Schiermonnikoog in geding*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

INLEIDING

Toen Godfried Bomans¹ voor de Vlaamse televisie werd gevraagd voor een interview antwoordde hij triomfantelijk: 'Maar ik ga morgen met vakantie'. Men zei hem te zullen volgen. 'Op Schiermonnikoog', probeerde hij nog. 'Goed dan maar naar Schiermonnikoog' was het antwoord. Bomans zweeg enige tijd, verslagen. 'Nou jullie doen maar. Ik zit daar toch maar wat op het strand te suffen'.

"Het eiland doemt op in de mist, de toeristen stappen in de wachtende bussen. We rijden over smalle asfaltwegen naar het pension waar de familie Bomans verblijft, midden in het keurige dorp. Een groot, bakstenen gebouw, erg deftig, op een terrasje nippen de gasten aan hun siderans. We rijden de wagen tot voor de deur en achter het raam ontwaren we de meester. Hij komt verstrooid naar buiten gesloft, pijp in de hand, beetje gebogen, kijkt ons vanachter zijn dikke brilglazen nieuwsgierig aan. 'Herren', zegt Bomans, 'dit is een waanzinnige onderneming. Kom d'rin, ik heb vast wat te eten besteld.' We zitten een beetje beduusd in de donkere eetzaal, het is een lange reis geweest. Bomans trekt zwiggend aan zijn pijp. ('Probeer netjes te eten, anders vallen jullie hier meteen op.')

De volgende dag vond het interview met Bomans plaats. Dit gesprek werd gevoerd op een duintop in de tuin van de wethouder, de heer Conrad.

Een fragment:

- Meneer Bomans, u woont voor enkele weken op Schiermonnikoog. Wat voert u hier uit?
- Niets.
- Helemaal niets?
- Helemaal niets.
- Is dat moeilijk?
- Dat is het moeilijkste wat bestaat.
- En waarom koos u daarvoor Schiermonnikoog?
- Omdat andere plaatsen in ons vaderland nog tot enige werkzaamheden nopen, en hier gebeurt niets. Je komt dus ook niet in de verleiding om iets te doen. Er is wind, er zijn meeuwen en daar kijk je maar naar.
- Kent u iets van de geschiedenis van dit eiland?
- Neen, helemaal niets.
- Hééft het misschien geen geschiedenis?
- Gelukkige landen hebben geen geschiedenis, dat is de uitspraak van eh..... Tacitus.

Toen ik als niets vermoedende toerist op een dag de boot nam naar Schiermonnikoog verkeerde ik in diezelfde veronderstelling, echter tot het moment dat ik de plaatselijke boekhandel betrad. Mijn oog viel op een ansichtkaart. Op deze kaart las ik de volgende, door boot, monnik en walviskaak geïllustreerde tekst:

1 Jan Bomans, *Godfried achteraf bekeken*, Bussum 1978, blz. 156-165.

'In de Middeleeuwen behoorde Schiermonnikoog aan het Cisterciënzer klooster Klaarkamp, onder Rinsumageest, in 1165 gesticht. De grijze- of schiere monniken hadden er een uithof. In 1580 werd al het Friese kloosterbezit eigendom van de provincie. In de 17e eeuw werd Johan Stachouwer eigenaar van het eiland en in 1858 werd het eiland verkocht aan J.E. Banck. Daarna is zelfs een Duitse graaf eigenaar geweest. Na de Tweede Wereldoorlog werd Schiermonnikoog als vijandig vermogen eigendom van de staat.'

Een ansichtkaart die leidde tot het schrijven van een proefschrift over de eigendom van het eiland Schiermonnikoog in de loop der historie.

Terwijl het eiland Schiermonnikoog heden ten dage eigendom is van de Nederlandse staat, was het in vroeger dagen particulier eigendom. De verschillende eigenaren die het eiland gekend heeft worden in dit boek chronologisch per hoofdstuk besproken. Om een goed inzicht te krijgen in de afzonderlijke tijdvakken waarin de eigenaren de heerschappij over Schiermonnikoog voerden is naast de rechtsgeschiedenis van de eigendom van het eiland tevens aandacht geschonken aan de algemene historische wetenswaardigheden over Schiermonnikoog. Uiteraard is deze historische beschrijving ondergeschikt aan de juridische; de historie dient hier voornamelijk als decor.